

Feiten van toen, fictie van nu

Een andere geschiedenis van Gilze en Rijen

Op donderdag 25 februari jl. heeft Bert Wagemakers (ex-wethouder Ruimtelijke Ordening) het eerste exemplaar van zijn boek “Een andere geschiedenis van Gilze en Rijen,” aan burgemeester Roep overhandigd. De boekpresentatie vond plaats in het oudste gebouw van Vliegbasis Gilze en Rijen, de traditiekamer. Het vliegveld, dat dit jaar honderd jaar bestaat, en de Tweede Wereldoorlog zijn bepalend geweest voor de geschiedenis van Gilze en Rijen. Zij vormen ook nu weer de basis van het boek van de heer Wagemakers.

Bert Wagemakers was, als wethouder Ruimtelijke Ordening van de gemeente Gilze en Rijen, in de periode 2002-2006 belast met het opstellen van een ruimtelijke visie richting 2030 voor de gemeente. Al werkende aan deze toekomstvisie vroeg Bert zich keer op keer af: “Hoe zouden de vier dorpen eruit hebben gezien als de Tweede Wereldoorlog nooit had plaatsgevonden? Het antwoord op deze vraag baseert hij op stedenbouwkundige plannen van Alphons Siebers uit de jaren dertig van de vorige eeuw. Het antwoord van Bert is vanzelfsprekend fictief, maar daarom zeker niet minder interessant. Het werpt een ander licht op de geschiedenis van Gilze en Rijen.

Plannen

Vooruitstrevend, zo zou je de gemeente Gilze en Rijen kunnen noemen toen zij stedenbouwkundige Siebers vroeg om een toekomstplan betreffende de ruimtelijke ordening voor de gehele gemeente op te stellen. Het opstellen van dit soort plannen was in die tijd hoofdzakelijk weggelegd voor de grote steden, maar de gemeente vond het blijkbaar te belangrijk om niet zomaar in het wilde weg aan uitbreiding te doen. In het eerste deel van het boek zet Bert de plannen van destijds uiteen.

Visie

Siebers had een vooruitziende blik. Zo verwerkte hij in zijn plannen rondwegen rond Gilze, Rijen en zelfs om Molenschot om zo de verkeersdruk in de kernen te laten afnemen. Een opzienbarend plan gezien het feit dat er in die tijd maar honderdduizend auto's in Nederland rondreden. Aan het begin van de vorige eeuw waren er weinig regels voor wat betreft woningbouw. Siebers was echter van mening dat dorpen volgens een vastgesteld plan uitgebreid diende te worden. In zijn plan zouden Gilze en Rijen naar elkaar toegroeien. Concreet betekent dit dat Rijen in eerste instantie zou uitbreiden aan de zuidkant en Gilze aan de noordkant (het gebied waar tegenwoordig de vliegbasis ligt). Het nieuwe gemeentehuis zou ook gevestigd worden aan de noordzijde van Gilze. “Het raadhuis zou dan zeker één kilometer dichterbij Rijen komen te liggen” aldus Siebers. Rijen zou het, ondanks dat Rijen sneller zou groeien, met een dependance moeten doen, wat naar alle waarschijnlijkheid bij het station gebouwd zou zijn. “De burgemeester zou dan iedere dag op de fiets naar Gilze moet rijden,” vertelt Bert tijdens zijn presentatie.

Hulten en Molenschot zouden, als de plannen van Siebers waren uitgevoerd, eens zo groot zijn dan ze nu zijn. Hulten zou bijna drie keer zoveel inwoners hebben. Molenschot zou met ongeveer 62 procent gegroeid zijn, alleen al vanwege het feit dat ze niet meer gehinderd zouden worden door geluidscirkels.

Vliegveld

Dan breekt de Tweede Wereldoorlog uit en de plannen verdwijnen met het annexeren van de vliegvelden Nerhoven en Molenheide en het afsluiten van de verbindingsweg tussen Gilze en Rijen, welke over het vliegveld loopt, in de kast om er nooit meer uit te komen. De Duitsers maakten van twee vliegvelden één groot militair vliegveld en de inwoners van Gilze en Rijen moeten voortaan om het vliegveld heen om in elkaars dorpen te komen. “Als de oorlog niet was uitgebroken dan zou de verbindingsweg nooit zijn afgesloten, want het was nu eenmaal de kortste weg tussen de twee dorpen”, aldus Wagemakers. “Ik ben er wel van overtuigd dat er ook zonder oorlog een vliegbasis was gekomen, maar niet zoals we die nu kennen.” De oud-wethouder heeft daarbij een vliegbasis naar Eindhoven’s voorbeeld in gedachten. “Ik denk hierbij aan een combinatie van militaire en burger luchtvaart.” Bij toenemend luchtvaartverkeer zou er een tunnel op de vliegbasis zijn aangelegd.

In het tweede deel van zijn boek geeft Wagemakers, telkens over een periode van twintig jaar, antwoord op de vraag: “wat... als?” Te beginnen met de periode 1940 – 1960. In het laatste hoofdstuk zet Bert Wagemakers de simulatie, de realiteit in 2009 en de structuurvisie 2030 naast elkaar. Aan u als lezer de taak te beoordelen of we beter af waren geweest als de Tweede Oorlog er niet tussen was gekomen.

“Een andere Geschiedenis van Gilze en Rijen” is verkrijgbaar via heemkring Molenheide en op de volgende adressen: C1000 in Gilze, Novy Hapers in Gilze, Theek 5 bibliotheek zowel in Gilze als in Rijen en Bruna in Rijen.

Marcel van Gool